

Kommunstyrelsen

Regler för bidrag för information från lokal förening med anledning av platsval för använt kärnbränsle i Forsmark, översyn 2017

Sammanfattning

Östhammars kommun har under sitt arbete med slutförvarsfrågan valt att underlätta för lokala ideella organisationer att delta i samrådsförfarande enligt 6 kap miljöbalken och genomföra aktiviteter som syftar till att bidra till att öka kunskapsunderlaget för parterna i processen, och speciellt för Östhammars kommuns medborgare och förtroendevalda. Under 2017 har förändringar skett på nationell nivå som föranleder även kommunen att titta över sitt regelverk i frågan. Tre alternativ finns att tillgå:

1. Fortsatt kommunalt stöd för lokala ideella organisationer på motsvarande sätt som tidigare med möjlighet för såväl engångsbidrag som bidrag för helt verksamhetsår. Kommunen inarbetar det som förslag till sin egen ansökan. **Stöd utbetalas under förutsättning att detta beviljas av SSM.**
2. Om detta inte beviljas av SSM hänvisa lokala ideella organisationer till det anslag som delas ut av Naturvårdsverket.
3. Hänvisa till kommunens ordinarie finansiella stöd till ideella föreningar.

Tidigare förutsättningar på nationell nivå

Detta har även varit tanken på nationell nivå när miljöorganisationer erhållit stöd för motsvarande arbete via Lagen om finansiella åtgärder för hantering av restprodukter för kärnteknisk verksamhet (SFS 2006:647) samt Förordning om finansiella åtgärder för hantering av restprodukter från kärnteknisk verksamhet (SFS 2008:715).

Lagen och förordningen stipulerade dock att möjligheterna till finansiering skulle upphöra ett år efter att ansökan om ett slutförvar för använt kärnbränsle enligt miljöbalken lämnats in till mark- och miljödomstolen. Detta skedde 29 januari 2016 och föreningarnas stöd upphörde 29 januari 2017.

Nuvarande förutsättningar på nationell nivå

I proposition 2016/17:199 som överlämnades till riksdagen 1 juni 2017 "Regler om finansiering av kärnavfallshanteringen" fann regeringen inte att det var möjligt att fortsätta finansieringen inom ramen för SFS 2006:647 och SFS

2008:715. Regeringen valde istället att i regleringsbrev till Naturvårdsverket fortsätta att erbjuda ett finansiellt stöd för ideella miljöorganisationer att engagera sig i slutförvarsfrågan under 2017.

Villkoret formulerades enligt följande i PM från Naturvårdsverket 2017-05-05: ” 3. Högst 2.500 000 kronor ska användas för bidrag till ideella miljöorganisationers insatser i samband med frågor om lokalisering av anläggningar för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle.”

Kommunens hantering

Under en övergångsperiod (läs under 2017) har även kommunen valt att fortsätta stödet till ideella organisationer, då de har varit en del av vår kunskapsuppbyggnad. Detta har också varit sanktionerat av SSM då kommunen erhållit det bidrag man ansökte om för 2017 års verksamhet där det tydligt framgick att del av detta skulle användas till ideella organisationer.

Kommunens regler för bidrag för information från lokal förening med anledning av platsval för använt kärnbränsle förändrades i september 2016 med följande lydelse:

1. Dessa regler gäller under en övergångsperiod från och med 1 januari 2017 fram till dess att regeringen fattar beslut om eventuella förändringar i Lag om finansiella åtgärder för hantering av restprodukter för kärnteknisk verksamhet (SFS 2006:647) samt Förordning om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet (SFS 2008:715) angående användningen av fonderade avgiftsmedel för ideella föreningar med minst 1000 medlemmar. Kommunens bidragsregler i övrigt följer nuvarande lagstiftning utom för föreningarnas medverkan utöver ett år från kungörelse enligt miljöbalken och kärntekniklagen av ansökan om tillstånd samt möjligheten att delta i prövningen av desamma.
2. Bidrag ska avse föreningens kostnader för att delta i samrådsförfarande enligt 6 kap. miljöbalken eller 5 b § tredje stycket lagen (SFS 1984:3) om kärnteknisk verksamhet avseende anläggning för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle samt kostnader för att kunna följa och bedöma frågor som rör slutförvaring av använt kärnbränsle och sådan slutförvarings påverkan på människors hälsa eller miljön. Vidare även under prövningen av ansökan i mark- och miljödomstolen samt strålsäkerhetsmyndigheten. Kostnaderna får omfatta lönekostnader, lokalkostnader samt övriga administrativa kostnader. Stödet får inte avse kostnader för information riktad direkt till allmänheten utöver vad som avser det utökade samrådsförfarandet.

Analys

Med propositionen har således regeringen fattat beslut att överlämna förslag till riksdagen för lagändring och också fattat beslut om att förändra naturvårdsverkets regleringsbrev, och Östhammars kommun behöver också förändra sitt regelverk till ändrade förutsättningar enligt punkten 1 och 2.

Engångsbidraget har nyttjats försvinnande få tillfällen under årens lopp och kommer inte innebära något alls om det försvinner.

I Östhammars kommun är det framför allt Opinionsgruppen för Säker Slutförvaring (OSS) som har erhållit bidrag för helt verksamhetsår under ett flertal år. OSS har medverkat i kommunens referensgrupp och har deltagit i av aktörerna anordnade seminarier samt plockat fram informationsmaterial för att bredda kunskapsbasen hos våra medborgare och våra förtroendevalda. De har utökat sin verksamhet under årens lopp för att kunna deltidsanställa en informatör. Ett indraget bidrag skulle således påverka organisationens möjligheter att delta i aktiviteter anordnade av aktörerna (inklusive kommunen). De skulle inte längre kunna ha någon person deltidsanställd. De skulle bibehålla sin plats i referensgruppen.

Strategienheten gör analysen att det är osäkert om SSM beviljar kommunen att hantera sitt eget bidrag på motsvarande sätt som man tidigare gjort, men besked i denna fråga kan väntas först i december 2017.

Naturvårdsverket delar årligen ut stöd till ideella miljöföreningar, totalt var beloppet ca 14,5 miljoner 2017, varav 2,5 milj var öronmärkta till organisationer som engagerar sig i slutförvarsfrågan. Utdelningen av medlen 2017 gick till nationella organisationer som MKG, Milkas och SERO.

Nytt regleringsbrev med tillhörande anslag för kommande år för Naturvårdsverket meddelas i december.

Det är Strategienhetens bedömning att det är möjligt för OSS att söka bidrag för sin verksamhet via detta.

Gällande föreningsbidrag från kommunen kan föreningar söka stöd hos kultur- och fritidsnämnden, framför allt prioriteras ungdomsföreningar. Utfallet kan dock inte förutses. Bidrag ska sökas senast i oktober.

Ovanstående text har översänts till Opinionsgruppen för Säker slutförvaring för kännedom och möjlighet att yttra sig, för att ytterligare bredda beslutsunderlaget till kommunstyrelsen.

Yttrande inkom till kommunen 2017-09-01, där Oss förordade alternativ ett (1).